

Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Developing a Scale for Beliefs on Marriage Relationship: A Study on Validity and Reliability

Zeynep Kızıl^{a*}, Serap Nazlı^b

^aBaşkent University, Ankara, Turkey

^bAnkara University, Ankara, Turkey

Öz

Bu çalışmanın amacı, beliren yetişkinlerin evliliğe yönelik işlevsel olmayan inançlarını tanımlamak amacıyla Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'ni (EİİÖ) geliştirmek ve geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Çalışma grubu, 551 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerliğini belirlemek için yapı ve ölçüt geçerliği kullanılmıştır. Yapı geçerliğini sınamak üzere açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçları, beşli likert tipi derecelendirmeye sahip ölçme aracının 21 madde ve dört alt boyuttan oluştuğunu göstermiştir: Kök Aileye Bağımlılık (8 madde), Ben-Biz Dengesi (5 madde), Duygu Yönetimi (4 madde) ve Cinsel Hayat (4 madde). Ölçüt geçerliğini yorumlamak için Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmış ve EİİÖ ile İlişki İnançları Ölçeği'nden alınan puanlar arasında orta düzeyde pozitif ilişki ($r = .40$) bulunmuştur. İç tutarlılığı saptamak amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayılarının ölçeğin alt boyutları için 0.48-0.76 arasında değiştiği, ölçeğin tümü için ise 0.82 olduğu görülmektedir. Bulgular, EİİÖ'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişkiler, yakın ilişkiler, beliren yetişkinlik, işlevsel olmayan inançlar.

Abstract

The purpose of this study is to develop the Marriage Relationship Beliefs Scale to identify the dysfunctional beliefs for marriage of emerging adults and examine the validity and reliability of the scale. The study group consists of 551 university students. Construct and criterion validity were used to determine the validity of the scale. Exploratory and confirmatory factor analyses were used to examine construct validity. The results of the study indicated that the five-point Likert-scale consisted of 21 items and four factors: Root Family Dependency (8 items), I-We Balance (5 items), Emotion Management (4 items) and Sexual Life (4 items). The Pearson correlation coefficient was used to interpret the criterion validity and a moderate positive correlation ($r = .40$) was found between the Marriage Relationship Beliefs Scale and the Beliefs of Relations Scale. The Cronbach's Alfa internal consistency coefficients vary between 0.48-0.76 for subscales of the scale and 0.82 for entire scale. The results show that the Marriage Relationship Beliefs Scale is a valid and reliable scale.

Keywords: Romantic relationships, close relationships, emerging adulthood, dysfunctional beliefs.

© 2018 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

1. Giriş

İnsanlar sosyal varlıklardır ve yaşamlarını sosyal gruplar içinde devam ettirmektedirler. Birey varlığını sürdürürken, hem çevresini etkilemekte hem de aynı oranda çevresinden etkilenmektedir. İnsanlarla kurdukları ilişkiler sayesinde

* Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü doktora tez çalışmasının bir bölümünden oluşmakta olup, 20-23 Nisan 2017 tarihlerinde düzenlenen "26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi"nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

**ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: Dr. Zeynep Kızıl, Department of Educational Sciences, Faculty of Education, Başkent University, Ankara, Turkey. E-mail Address: z.kizil@baskent.edu.tr.

^bProf. Dr. Serap Nazlı, Department of Educational Science, Faculty of Educational Sciences, Ankara University, Ankara, Turkey. E-mail Address: serapnazli68@gmail.com.

Received Date: December 22nd, 2017. Acceptance Date: July 15th, 2018.

ihtiyaçlarını karşılayan bireyler yaşamlarını anlamlı hale getirmeye çabalamaktadırlar. Bu nedenle, bireyler için sosyal ilişkiler kurmak ve bu ilişkiler doğrultusunda kendilerini sürekli tanımlamak kaçınılmaz bir durumdur (Erber ve Erber, 2001; İmamoglu, 2009).

Yakınlık, birbirini seven kişilerin sürekli duygusal iletişim halinde olmasını içermektedir. Bireyin aile, arkadaşlık ve aşk alanlarındaki gelişimsel görevlerini başarıyla yerine getirebilmesi için sağlıklı yakın ilişkiler kurabilmesi gerekmektedir. Kurulan yakın ilişkilerin içeriği ve niteliği bireyin kişisel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini etkilemektedir (Sternberg, 1986, 1987, 1988). Bu ilişkiler aracılığı ile birey kendini tanıma ve kimliğini oluşturma fırsatını yakalamaktadır.

Yakın ilişkilerin her türü önemli olmakla birlikte, ergenlik döneminden itibaren romantik ilişkiler diğer yakın ilişkilere kıyasla daha önemli hale gelmektedir. İki kişi arasında yaşanan romantik ilişki ilgi gösterme, duygusal bağlılık, anlayış, şefkat, dürüstlük gibi birçok özgeyi içermektedir. Eşler birbirleri ile sürekli yakınlık kurmaya çaba göstermekte ve ilişkinin bitmesi bireylerde yoğun olumsuz duyguların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Arnett, 2013).

Erikson'un (1968) insan yaşamında sekiz gelişim dönemini ortaya koymasının üstünden yaklaşık 30 yıl geçtikten sonra, Arnett (2000, 2001, 2004) bireylerin ergenlikten hemen sonra yetişkinliğe geçmeyip, yetişkinlik sorumluluklarına hazırlandıkları ve "beliren yetişkinlik (emerging adulthood)" olarak adlandırdığı bir dönemden geçtiklerini savunmuştur. Sağlıklı romantik ilişkiler kurabilmek ve sürdürebilmek beliren yetişkinler için başarılması gereken gelişimsel görevler arasında yer almaktadır. Bu dönemde romantik ilişkiler yaşamın merkezine yerleşmekte ve bireyin kimlik keşfinde önemli bir rol oynamaktadır. Erken ilişkilerin potansiyel uzun vadeli etkileri göz önüne alındığında beliren yetişkinlikteki romantik ilişkileri anlamak önemlidir. Romantik ilişkilerle ilgili kazanılan bilgiler ve beceriler yetişkinliğe taşınıp uygulamaya konmaktadır (Arnett, 2007a; Davila, 2012; Furman, 2002). Bu yıllarda kurulan ilişkiler ileri dönemlerde kurulacak romantik ilişkilerin niteliğini ve eş seçim sürecini etkilemesi açısından büyük bir öneme sahiptir (Fincham ve Cui, 2010).

İnsanların yaklaşık % 90'ı evlilik ilişkisine girmekte ve çoğu evlilikte ilişkinin kalitesi zamanla azalmaktadır. Yurt dışı kaynaklarına göre, bu evliliklerin % 50'ye yakını veya daha fazlası başarısız olmakta ve hayal kırıklığı, çatışma, sürekli mutsuzluk ile kendini göstermektedir (Bradbury, 1998; Bradbury, Fincham ve Beach, 2000; Raley ve Bumpass, 2003; van Acker, 2003). Başarısız evliliklerin nedenlerini incelemek için yapılan araştırmalar, eşlerin birbirlerine ve ilişkilerine yönelik sahip oldukları işlevsel olmayan düşüncelerin evlilik doyumunu ve kalitesini olumsuz yönde etkilediğini ve boşanma riskini arttırdığını ortaya koymaktadır (örn. Baucom ve Epstein, 1990; Bayrami, Heshmati ve Karami 2011; Bradbury ve Fincham, 1992; Christian, O'Leary ve Vivian, 1994; Renshaw, Blais ve Smith, 2010). İşlevsel olmayan düşüncelerin çocukluk döneminde edinilen hatalı öğrenmeler yoluyla oluştuğu belirtilmektedir (Beck, 2001). Aile, arkadaşlar ve iletişim kurulan diğer kişiler, kişide var olan bu düşüncelerin beslenmesine sebep olmaktadır (Türkçapar, 2012). Özellikle romantik ilişkilerle ilgili düşüncelerin ailedeki deneyimler ile şekillendiği ileri sürülmektedir (Amato ve Booth, 2001; Bryant ve Conger, 2002; Cui, Wickrama, Lorenz ve Conger, 2012).

1.1. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkiler ve Evlilik

Erikson (1968), genç yetişkinlerin yakın ilişkiler kurmasının gelişimsel bir görev olduğunu belirtmiştir. Bu fikirden hareketle romantik ilişkiler kurulmasını belirgin bir gelişimsel görev olarak kabul eden gelişim kuramcıları (McCormick, Kuo ve Masten, 2011), evliliğin zamanlamasını incelemek için en kritik gelişim evresinin beliren yetişkinlik olduğunu ifade etmektedirler (Cui, Wickrama, Lorenz ve Conger, 2012).

Beliren yetişkinlik, gençlerin görece bağımsızlık ve seçim özgürlüğü ile romantik ilişkileri araştırdıkları ve ilişki deneyimi kazandıkları bir gelişim dönemidir (Arnett, 2006; Collins ve van Dulmen, 2006; Lewandowski ve Bizzoco, 2007). Arnett (2004), bu ilişkilerin kendine odaklı ve istikrarsız olabileceğini belirtmektedir. Bu dönemde, denemeler aracılığıyla verilecek kararlar olgunlaştırılmaya çalışılır. Beliren yetişkinlerin romantik alanda karşılaştıkları soru kimlik odaklı ve geleceğe yöneliktir, "Nasıl bir insanım ve hayat boyunca eş olarak nasıl bir insan olmak isterim?" (Arnett, 2000; 2004; 2006).

Üniversite yılları, beliren yetişkinlik döneminin kapsadığı yaş aralığı (18-29) düşünüldüğünde önemli bir zaman dilimini kapsamaktadır (Cui, Wickrama, Lorenz ve Conger, 2012;) ve bu yıllar romantik ilişkilerin sıkça denendiği yıllardır (Gable, Reis, Impett ve Asher, 2004). Romantik ilişkiler gençlerin, sosyal, duygusal ve cinsel gelişimlerini, kendilerini nasıl gördüklerini ve akran ilişkilerini etkilemektedir. Erken ilişkilerin potansiyel uzun vadeli etkileri göz önüne alındığında beliren yetişkinlikteki romantik ilişkileri anlamak önemlidir. Çünkü bu süreçte birey, ergenlik dönemine göre daha ciddi ilişkilere başlamayı düşünmekte (Arnett, 2000; 2004; 2006) ve ileride evleneceği eşini seçmeye yönelmektedir (Arnett, 2007b). Beliren yetişkinler, duygusal açıdan daha yoğun, ciddi ve uzun süreli ilişkiler kurma ve daha sıklıkla cinsel deneyim yaşama eğilimindedirler (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Bu nedenle, bireyler daha kararlı bir ilişkiye geçiş yaparken ilişkinin devam edeceğine dair kanıtlar aramaktadırlar (Solomon ve Knobloch, 2004). Bu dönemdeki ilişkilerin yoğun duygusal iniş ve çıkışlara sahip olduğu görülmektedir (Larson, Clore ve Wood,

1999). Romantik ilişkilerde istikrarın, doyumun ve yakınlığın kurulması, beliren yetişkinlerin daha sonraki gelişimi için önemlidir (Fincham ve Cui, 2010).

Beliren yetişkinlikte romantik ilişkiler en az üç nedenden dolayı önemlidir. İlki, romantik ilişkilerin oluşumu ve sürdürülmesi, beliren yetişkinler için kritik gelişimsel görevlerdir. Bir yandan, beliren yetişkinler aşktaki seçenekleri keşfedebilir ve bu dönemde ilişki deneyimi kazanabilirler (Lewandowski ve Bizzoco, 2007). Öte yandan, diğer romantik seçenekleri keşfetmek amacıyla romantik ilişkilerini bitirmeyebilirler. Romantik ilişkilerin bu özellikleri yalnızca bu dönemde önemli olmakla kalmayarak, daha sonraki gelişim için de uzun vadeli etkilere sahiptir. (Rodrigues, Hall ve Fincham, 2006). İkincisi, romantik ilişki gelişimi, gençlerin iyi oluşu ve davranışsal uyumunda (behavioral adjustment) önemli sonuçlar doğurmaktadır. Son olarak ise, beliren yetişkinlikte oluşturulan romantik ilişki davranışları ve tutumları, yetişkinlikteki ilişkilerin ve evliliğin yordayıcısı olabilmektedir (Axinn ve Thornton, 1993; Fincham ve Cui, 2010). Bireyler, ileride karşılaşılabilecekleri olası sorunların bir kısmını bu dönemde yaşamakta ve birbirlerini tanıma yönünde olumlu ve olumsuz deneyimler kazanmaktadır (Özabacı, 2004). Bu nedenle, evlilik sorunları ve boşanma için bazı risk faktörleri evlilik öncesi ilişkilerde tanımlanabilmelidir (Karney and Bradbury, 1995).

1.2. Evlilikte İşlevsel Olmayan İnançlar

Aaron T. Beck ve Albert Ellis 1970'li yıllarda birbirlerinden habersiz bir şekilde çalışarak bilişsel davranışçı terapinin temellerini atmışlardır. Bilişsel davranışçı terapi, Epictetus'un "İnsanlar bir şeylerden değil, bunlara ilişkin bakış açılarından rahatsız olurlar." görüşünden yola çıkılarak oluşturulmuştur (Ellis, 1963; Akt. Türküm, 2003). Bu yaklaşımın önceki yaklaşımlardan en büyük farkı; insanın duygusal ve davranışsal tepkilerinin düşünce ve inançların etkisiyle oluştuğunu söylemesi olmuştur (Türkçapar, 2012). Bilişsel davranışçı yaklaşıma göre, tüm psikolojik sorunların altında yatan temel etken, kişinin ruhsal durumunu ve davranışlarını etkileyen çarpıtılmış ve akılcı olmayan düşüncelere sahip olmasıdır. Bu işlevsel olmayan düşüncelerin temelini, bireyin büyüme döneminde edindiği hatalı öğrenmeler oluşturmaktadır (Beck, 2001).

Düşünme yanlışlıkları, Ellis'in modelinde akılcı olmayan inançlar, Beck'in modelinde bilişsel çarpıtmalar olarak isimlendirilmektedir. Her iki kavramlaştırmada da ortak noktalar; böylesi düşüncelerin işlevsel olmamasıdır. Bu düşünceler mantıklı ve görgül olarak geçerliği olmamasına karşın geçmiş gibi kabul edilerek kişiyi yenilgiye uğratici ölümler içermektedir (Türküm, 2003). Doğuştan var olan bu düşünceler aile, okul, akran ve diğer sosyal ilişkilerle beslenmektedir. İşlevsel olmayan düşünce örüntülerinin çocukluk döneminde öğrenilebileceği ya da öğretililebileceği kabul edilmektedir (Bilge ve Arslan, 2001). Yaşamın erken döneminde bireysel deneyimler ve çevredeki insanlarla yapılan özdeşimlerle oluşan temel inançlar, daha sonraki yıllarda benzer deneyim ve öğrenmelerle pekişmektedir (Türkçapar, 2012).

Romantik ilişkilerde sıkıntılarının oluşmasında, devam ettirilmesinde ve iyileştirilmesinde beklentiler ve yorumlar gibi bilişsel faktörlerin önemi uzun zaman önce fark edilmiştir (Dryden, 1981; Epstein, 1982; Fincham, Bradbury ve Beach, 1990). 1980'lerden bu yana, bireylerin yakın ilişkilerle ilgili sahip oldukları olumsuz inançların, romantik ilişkilerindeki uyumsuz işlevsellikle nasıl ilişkili olduğu tartışılmaya başlanmıştır (Bradbury ve Fincham, 1993; Bradbury, Fincham ve Beach, 2000; Moller, Rabe ve Nortje, 2001; Moller ve van der Merwe, 1997). Ampirik araştırmaların sonuçları, evlilik sıkıntısının eşlerin birbirlerinin davranışları hakkındaki bilişlerinden etkilendiği fikrini desteklemektedir (Baucom ve Epstein, 1990; Bradbury ve Fincham, 1992). Yapılan birçok çalışma, işlevsel olmayan olumsuz düşüncelerin evlilik doyumunu, evlilik kalitesi ve boşanma ile yüksek düzeyde ilişki verdiğini göstermektedir (örn. Bayrami, Heshmati ve Karami 2011; Christian, O'Leary ve Vivian, 1994; Eidelson ve Epstein, 1982; Renshaw, Blais ve Smith, 2010).

Başarısız evliliklerin nedenleri arasında işlevsel olmayan düşüncelerin olduğunu varsayan evlilik ve aile araştırmacıları, evlilik uyumu ve işlevsel olmayan düşünceler arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunduğunu ortaya koymuşlardır (Flett, Hewitt, Shapiro ve Rayman, 2001; Moller, Rabe ve Nortje, 2001; Moller ve van der Merwe, 1997; Sharp ve Ganong, 2000; Woodward, Carless ve Findlay, 2001). Ayrıca, işlevsel olmayan ilişki inançları, etkisiz iletişim, eşin iletişimine ilişkin daha eleştirel değerlendirmeler ve eşin iletişiminin nispeten düşmanca ve hoşgörüsüz olduğu yönündeki algılamalar ile de ilişkili bulunmuştur (Emmelkamp, Krol, Sanderman ve Ruphan 1987; Epstein, Pretzer, Fleming, 1987; Gaelick, Bodenhausen ve Wyer, 1985; Roehling ve Robin, 1986).

Ellis (1962), akılcı duygusal davranışçı terapiyi evlilik terapisine uyarladığından beri, evlilik terapisine ve evlilik uyumuna yönelik bilişsel yaklaşımlar artan bir ilgi görmüştür (Di-Guiseppa ve Zee, 1986; Fincham, 1985; Grieger, 1986). Bilişsel davranışçı terapi çiftlerin, işlevsel olmayan düşüncelerinin ortaya çıkmasını önlemek amacıyla, düşünce ve iletişimlerini düzenlemelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır (Beck, 1988). Eşlerden biri veya her ikisi kendileri, eşleri ya da ilişkileri hakkında işlevsel olmayan düşüncelere sahip olabilirler. Sürekli ilişkinin ve eşin olumsuz yönlerine odaklanıldığı için çatışmalar ortaya çıkar ve çiftler birbirlerine ve ilişkilerine karşı olumsuz bir tutum içine girerler. Bu sebeple, bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı önleme programları ve eğitimler, çiftlerin

ilişkilerinde işlevsel olmayan ve uyumsuzluğuna sebep olan düşüncelerini ve gerçekçi olmayan beklentilerini fark ettirmeye ve yeniden yapılandırmaya odaklanmaktadır (Baucom, Sayers ve Sher, 1990; Bradbury ve Fincham, 1993). Ayrıca, eşlerin yakın ilişkilerin özellikleri hakkındaki varsayımlarını ve standartlarını şekillendiren tarihi materyalin de dikkatle değerlendirilmesi önemsenmektedir. Aşırı veya gerçekçi olmayan varsayımların ve standartların değiştirilmesine yardımcı olmak için çeşitli müdahale stratejileri içermektedir (Baucom ve Epstein, 1990). Bireylerin olumsuz düşünce ve duygularıyla nasıl başa çıkabileceklerinin öğretildiği bu eğitimlerde, ilişkilerin olumlu yönlerini korumaya yönelik bilgi ve beceriler de öğretilmektedir.

1.3. Kültür ve Evlilik

Kültürel normlar ve cinsiyet eşitliği alanındaki gelişmeler ile birlikte evlilikten beklentiler de değişmektedir. Evlilikten beklentiler değişmekle birlikte, aile hemen hemen her toplum tarafından en önemli çekirdek yapı olarak görülmektedir. Ailenin, toplumsal, psikolojik, biyolojik, ekonomik ve hukuksal işlevleri vardır ve aile içindeki yetişkinlerin çocukların gelişimini her yönüyle destekleme sorumluluğu bulunmaktadır. Aile içinde bulunduğu kültürün değerlerini çocuğa aktaran en önemli ve etkili kurumdur.

Türk toplumu için çeşitli aile modelleri tanımlayan Kağıtçıbaşı (1996), aile değişim modelinde ana-babanın amaçları, inançları ve değerlerinin, toplumsal değerlere kıyasla çocuğun gelişiminde daha etkili olduğunu belirtmekte ve ana-babanın inançları ve değerlerinin kültürel yapılanmalar olduğundan söz etmektedir. Kültürel yapılanmalar, bireyci (ayrışmışlık kültürü) ve toplulukçu (ilişkililik kültürü) olarak ele alınmaktadır. Toplulukçu kültürlerde, çocuk ve anne baba birbirine her yönden bağımlıdır. Bu nedenle çocuğun anne babadan bağımsız kendi kararlarını vermesi ve yaşamını şekillendirmesi çok fazla desteklenmemektedir. Kişinin grubun beklentilerine uygun davranması beklendiği için, bağımsız kararlar alması ve uygulaması kabul gören bir davranış değildir. Kişiler birey olarak değil, bir grubun parçası olarak görülmektedir. Bireyci kültürlerde ise, anne baba çocuğun özerk benlik geliştirebilmesi ve bağımsız bir birey olabilmesi için gerekli koşulları sağlamaya özen göstermektedir. Kişi ile grubun amaçlarının uyuşmaması durumunda kişi kendi amaçlarına öncelik vermektedir. Kişinin değerleri ve davranışları içinde bulunduğu kültüre göre şekillenmekte ve kültürel yapılanmaların izleri bireylerin benliğinde açık bir şekilde görülmektedir. Bu nedenle, kişilerin düşünce ve davranışları içinde buldukları bağlamdan ayrı ele alınmamalıdır. Toplulukçu kültürlerde ilişki benliğinin, bireyci kültürlerde ise özerk benliğinin yaygın olduğu varsayılmaktadır. Özerk benliğe sahip bireyler için kendi duyguları, düşünceleri ve tercihleri ön planda iken, ilişki benliğe sahip bireyler için önem verdiği kişilerin duyguları, düşünceleri ve tercihleri öne geçebilmekte ve birey kendini başkalarına karşı sorumlu hissederek sürekli çevreye uyumlu davranmak konusunda kaygı hissetmektedir. Her birey hem ilişki benliğinin özelliklerini taşımakta ancak hangisini daha sık ortaya çıkardığına bağlı olarak benlik yapıları farklılaşmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991; Triandis, 1995; Wasti ve Erdil, 2007).

Kağıtçıbaşı (1996, 2005), sanayileşme ve kentleşmenin artması sonucunda Türk toplumunun aile yapısının geçirdiği değişimi duygusal bağlılık aile modeli ile açıklamaktadır. Bu modelde, benliklerin bağımlılıktan özerk ilişkiselliğe doğru değiştiği, aile üyelerinin duygusal olarak birbirine bağlı, ancak maddi ve aile düzeyinde bağımsız oldukları ifade edilmektedir (Kağıtçıbaşı, 1996, 2000, 2010). Duygusal bağlılık aile modelinde, çocuğun benliğinin hem özerk hem de ilişki benliğinin olması beklenmektedir. Aile üyeleriyle duygusal bağlılık kurulduğu sürece, çocuğun belli sınırlar içinde özgür davranmasına ve kararlar vermesine izin verilmektedir. Çocuğa psikolojik yatırıma daha fazla önem verildiği için, çocuğa verilen maddi değer eskiye oranla azalmıştır. Böylece çocuk kimlik keşfine daha çok odaklanabilmektedir. Bu değişime rağmen Türkiye'de kentli ve eğitilmiş kesimde bile ebeveyn kontrolü bireyci toplumlardan daha fazla görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1996). Ayrıca, Türkiye gibi kültürel olarak geçiş aşamasında olan toplumlarda sosyo-kültürel özelliklere bağlı olarak benimsenen değerler farklılık gösterebilmektedir. Modernleşmenin artmasıyla birlikte ait hissedilen gruba itaatin azaldığı, ancak birey ile grup arasındaki belirsiz sınır nedeniyle duygusal iç içeliğin devam ettiği görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1997, 1998, 2005).

İlişkisellik ve aile bağlarının önemli olduğu kültürlerde, gençler farklı deneyimleri aile içinde ve aile değerlerinin izin verdiği ölçüde yaşamaktadırlar (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Bu açıdan baktığımızda evliliğin, bireysel psikolojik bir olaydan ziyade, sosyal bir olay olduğu ve bireyin, eşinin tüm akrabalarını içeren yeni bir ilişki ağının içine girmesini temsil ettiğini söylemek yanlış değildir. Bu durum özellikle, aile üyelerinin duygusal olarak yakın oldukları ve birbirleriyle yoğun temas kurdukları geleneksel kültürlerde geçerlidir. Ayrıca karşılıklı bağlılığa değer veren kültürlerde evliliğin aile üyeleri arasındaki bağlantıları güçlendirdiğine inanılmaktadır (Arnett, 2013).

Türkiye'de kadınlar ve erkekler farklı şekilde toplumsallaşmaktadır. Anne babalar kız çocuklarına daha koruyucu davranmaktadırlar. Kız çocuklarının daha bağımlı olmaları beklenirken, erkek çocuklar daha özgür yetiştirilmektedirler. Kadınların ev ile ilgili işlerde daha fazla sorumluluk alması ve annelik rolüne uygun davranması beklenirken, erkeklerin ev dışında daha fazla zaman geçirmelerine izin verilmektedir (Güneri, Sümer ve Yıldırım, 1999). Dolayısıyla, cinsiyete bağlı toplumsallaşmanın etkisi, romantik ilişkilerin başlatılması ve sürdürülmesi sürecinde de görülmektedir.

Türk kültüründe, erkek çocuk ebeveynleri tarafından ekonomik ve sosyal güvence olarak kabul edilebilmektedir. Özellikle bakıma muhtaç yaşlı ebeveynler genellikle çocuklarıyla birlikte yaşamakta ve çocuklarının evliliklerine müdahale etmeye meyilli olabilmektedirler. Bu nedenle, eşler arasında yakınlık, özerklik ve ebeveynlik (bazı aile büyükleri torunlarının ismini bile seçebilirler) en önemli çatışma konularıdır. Türkiye'de yaygın olarak gelinler ve kaynanalar arasında bu üç alanda çatışma yaşanmaktadır. Kadınlar evlilikleriyle ilgili kaynanalarıyla güç mücadelesine girdikleri zaman, eşleri süreci iyi yönetemediğinde kendilerini oldukça yalnız ve çaresiz hissetmektedirler. Bu tür güç mücadeleleri evlilik ilişkisi üzerinde önemli bir gerilim kaynağı olmaktadır. Dolayısıyla, eşlerin ebeveynleriyle yakınlık ve özerklik arasındaki dengeyi düzenleyebilmeleri önemlidir (Karahana, 2009).

Kök ailedeki deneyimler ileride kurulacak romantik ilişkilerde sergilenecek tutum ve davranışlar için önemli bir kaynaktır (Cui, Wickrama, Lorenz ve Conger, 2012). Amato ve Booth'a (2001) göre, gençler ebeveynlerinin ya da bakıcılarının evliliklerini gözlemleyerek, kendi romantik ilişki davranışlarını şekillendirmektedirler. Romantik ilişkiler hakkındaki inançların da, ciddi birliktelikler kurulmadan önce şekillendirilmiş olması olası görünmektedir (Willoughby, 2010). Gençler, aile ortamından edindikleri düşünce ve davranışlar sonucunda ya başarılı ilişkiler kurmakta ya da başarısız olmaktadır (Bryant ve Conger, 2002; Conger, Cui, Bryant ve Elder, 2001).

Sonuç olarak, hızlı bir şekilde artan boşanma oranlarına rağmen Türk çiftler arasındaki romantik ilişki uyumsuzluklarının nedenlerini belirlemeye yönelik hazırlanan ölçme araçları ve müdahale yöntemlerinin sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Karahana, 2009). İlgili alanyazın incelendiğinde (örn., Akın ve diğ., 2013a; Akın ve diğ., 2013b; Gizir, 2012; Gizir, 2013; Küçükarslan ve Gizir, 2013; Özdemir ve Çok, 2011) işlevsel olmayan inançları belirlemeye yönelik kullanılan ölçeklerin çoğunun uyarlama çalışması olduğu görülmektedir. İnsanın düşünce, duygu ve davranışlarının şekillenmesinde kültürünün önemli bir etkisi bulunmaktadır. Yaşanan sorunların belirlenmesi ve çözümü için yapılacak müdahaleler kişinin içinde bulunduğu bağlamdan ayrı ele alınmamalıdır. Diğer yandan, alanyazındaki mevcut ölçeklerin çoğu yetişkinlere yönelik geliştirilmiş ya da uyarlanmıştır. Ancak, beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerle ilgili kazanılan deneyimlerin, ileride evlilik ilişkilerine etkileri göz önüne alındığında evlilikle ilgili inançların bu yıllarda incelenmesi önemli hale gelmektedir. Bu nedenlerle, bu çalışma ile Türk kültürüne ve beliren yetişkinlik dönemine uygun bir ölçme aracı geliştirmek ve alana kazandırmak amaçlanmıştır.

2. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada, Crocker ve Algina (2008)'nin ölçek geliştirme modelinden yararlanılmıştır. Bu model esas alınarak izlenen işlem adımları şu şekilde özetlenebilir: Ölçeğin hangi amaçla kullanılacağına belirlenmesi, ölçülecek yapıyı temsil eden göstergelerin tanımlanması, madde havuzunun oluşturulması, maddelerin gözden geçirilmesi, uzman görüşüne sunulması ve gerekli düzenlemelerin yapılması, küçük bir grup üzerinde ön deneme uygulamasının yapılması ve gerekli düzenlemelerin yapılması, ölçeğin daha büyük bir örneklem üzerinde uygulanması, elde edilen veriler üzerinde istatistiksel analizlerin yapılması ve uygun olmayan maddelerin ölçekten çıkartılması, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması. Ölçek geliştirme çalışmalarında, ölçeğin yapı geçerliği belirlemek için hem açımlayıcı faktör analizi (AFA) hem de doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanması önerilmektedir (Crocker ve Algina, 2008; Gable, 1986). Bu nedenle çalışma, yapı geçerliğini belirlemek için iki aşamalı olarak planlanmıştır. Birinci aşamada toplanan verilere AFA uygulanmış, ikinci aşamada ise farklı bir gruptan toplanan verilere DFA uygulanmıştır. AFA ile belli bir faktör altında toplanan maddelerin kuramsal yapının göstergeleri olup olmadığı incelenirken, DFA sonucunda ise söz konusu yapının doğrulanıp doğrulanmadığı test edilmeye çalışılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). EİİÖ'nin güvenilirliğinin incelenmesi amacıyla ölçeğin toplamı ve alt ölçekler için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

2.1. Çalışma grubu

Üniversite yılları beliren yetişkinlik dönemi içerisinde önemli bir yer kapladığı için çalışma grubunun üniversite öğrencilerinden oluşması uygun görülmüştür. Çalışma grubu, Ankara'daki bir vakıf üniversitesinde 2015-2016 akademik yılında öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 551 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk aşaması (AFA uygulaması) yaşları 19-25 arasında değişen (\bar{X} =20.88, SS =1.80) 276 (182 kız, 94 erkek) üniversite öğrencisi ile ikinci aşaması (DFA uygulaması) ise yaşları 19-26 arasında değişen (\bar{X} =22.22, SS =1.54) 275 üniversite öğrencisi (193 kız, 82 erkek) ile gerçekleştirilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

2.2.1. İlişki İnançları Ölçeği

Bu çalışmada, İlişki İnançları Ölçeği'nin kullanım amacı Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin ölçüt geçerliğini belirlemektir. İlişki İnançları Ölçeği (İİÖ), Romans ve DeBord (1995) tarafından romantik ilişkilere yönelik işlevsel olmayan ilişki inançlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Altılı Likert tipi derecelendirmenin kullanıldığı ölçekten alınabilecek en düşük puan 71 ve en yüksek puan ise 426'dır. Ölçekten alınan yüksek puanlar işlevsel olmayan romantik ilişki inançların çokluğunu ortaya koymaktadır. Özgün ölçek, toplam 71 madde ve dokuz alt boyuttan oluşmakta olup, ölçeğin toplam puanından elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .95'tir. Ölçeğin altboyutları için ise Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı değerleri .68 ile .91 arasında değişmektedir.

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Gizir (2012) tarafından yapılmıştır. İİÖ'nün yapı geçerliliğini belirlemek ve faktör yapısını incelemek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 37 madde ve altı alt boyuttan oluştuğu gözlenmiştir. Bu alt boyutlar "Birbirimize karşı tamamen açık ve dürüst olmalıyız", "Her şeyi birlikte yapmalıyız", "Birbirimizi değiştirebilmeliyiz", "Birbirimizin zihnini okuyabilmeliyiz", "Romantik idealizm" ve "Birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız" olarak adlandırılmıştır. Beşli Likert tipi derecelendirmenin kullanıldığı İİÖ'nün Türkçe formundan alınabilecek en düşük puan 37 ve en yüksek puan ise 185'tir. İİÖ'nün güvenilirlik çalışmaları sonuçlarına göre ise ölçekte yer alan alt boyutların Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları .79 ile .85 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanından elde edilen Cronbach Alfa değeri ise .95'tir.

2.3. Ölçeğin Geliştirmesiyle İlgili Çalışmalar

Ölçeğin geliştirilmesi amaçlandığında, ilk olarak ilgili alanyazın taranmış; bu amaçla geliştirilen ölçekler, bu ölçeklerin kullanıldığı araştırmalar (Büyüksahin ve Hovardaoğlu, 2004; Cross, Bacon ve Morris, 2000; Çelik, 2012; Gizir, 2012; Gizir, 2013; Kalkan, 2006; Küçükarslan ve Gizir, 2013; Özdemir ve Çok, 2011; Park ve Rosén, 2013; Rimes ve Chalder, 2010; Whatley, Little ve Knox, 2006) ve bunlara ilişkin görüşler hakkında bilgi toplanmıştır. Daha sonra, beliren yetişkinlerden oluşan 72 kişilik bir gruba evliliğe ilişkin düşünce ve beklentilerini anlattıkları bir kompozisyon yazdırılmıştır. Bu kompozisyonda bireylerin evlilik ilişkilerine yönelik düşüncelerini ve beklentilerini (örneğin, eş seçim süreci, aileler, iletişim, cinsellik, sorun çözme yöntemleri) anlatmaları istenmiştir. Alanyazın ve bireylerden elde edilen kompozisyonlardan edinilen bilgiler doğrultusunda 46 maddelik bir madde havuzu taslağı oluşturulmuştur. Bununla ilgili olarak psikolojik danışma ve rehberlik alanında dört, ölçme ve değerlendirme alanında dört uzmana başvurulmuş, onların eleştirileri ve önerileri doğrultusunda bazı maddelerde dil ve içerik açısından değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca ölçek, yönerge ve maddelerinin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla 40 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanarak öğrencilerin görüşleri doğrultusunda tekrar gözden geçirilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, ölçeğin yapısal geçerlik çalışması için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA analizleri LISREL 8 programı, AFA analizleri ise SPSS 20 programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçüt geçerliği için Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği ile İlişki İnançları Ölçeği puanları arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca, ölçeğin güvenilirlik çalışması için ölçeğin tümünün ve alt boyutlarının Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

3. Bulgular

Bu kısımda Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği (EİİÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. EİİÖ'nün Geçerliğine İlişkin Bulgular

AFA uygulanmadan önce varsayımların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir. Ölçeğin öncelikli olarak, faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testi yapılmıştır. KMO değerine bakıldığında bu değer .82 olduğu ve dolayısıyla veri yapısının faktör analizi için iyi olduğu görülmüştür. Örneklem büyüklüğü için değer .60 ve üzeri ise iyi olarak yorumlanmaktadır (Tavşancıl, 2006). Bartlett Küresellik testi sonuçları incelendiğinde elde edilen ki-kare değerinin .01 düzeyinde anlamlı olduğu saptanmıştır ($p = .000$, $p < 0.01$). Bu sonuç, verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğini ve dolayısıyla faktör analizinin bu varsayımının karşılandığı anlamına gelmektedir. Yine kayıp değerler, uç değerler ve çoklu bağlantı olup

olmadığı incelenmiştir. Veri setinde %5'ten az kayıp değer olduğu için kayıp değerler yerine yaklaşık değer atama yöntemlerinden yakın noktaların medyanı/ortancası kullanılarak yakındaki değerlerin ortancası atanmıştır. +3'den büyük ya da -3'ten küçük uç değer bulunduğ dokuz gözlem analiz dışı bırakılmıştır. Çoklu bağlantı sorununun olmadığı gözlenmiş ve açımlayıcı faktör analize 46 madde ile başlanmıştır.

Ölçeğin faktör yapısını inceleyebilmek ve alt boyutlarını belirleyebilmek amacıyla varimax dik döndürme tekniği ile birlikte Temel Bileşenler Analizi uygulanmıştır. İlk aşamada Öz değeri birden büyük 14 faktör belirlenmiştir. Ancak yamaç-birikinti grafiği (Scree Plot) incelendiğinde eğimin dördüncü noktadan sonra plato yaptığı görülmüş ve bu doğrultuda faktör sayısı için kesme noktası dört olarak belirlenmiştir. Çünkü bu noktadan sonraki bileşenlerin varyansa yaptıkları katkı hem görece küçük, hem de yaklaşık olarak aynıdır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012).

Ölçme aracına ait faktörlerin öz değerleri incelendiğinde; birinci faktörün 5.130, ikinci faktörün özdeğerinin 2.025, üçüncü faktörün özdeğerinin 1.798, dördüncü faktörün özdeğerinin ise 1.477 olduğu belirlenmiştir. Bu dört faktörün varyansa yaptıkları katkı sırasıyla şu şekildedir; birinci faktör %22.303, ikinci faktör %8.805, üçüncü faktör %7.817, dördüncü faktör ise %6.423'tür. Faktörlerin hepsi birlikte varyansın % 45.348'ini açıklamaktadır. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2006).

Faktör analizinde faktör yüklerinin .32 ve üzerinde bulunması kabul edilebilir bulunmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2001; Akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Maddelerin buldukları faktördeki yük değerleriyle, diğer faktörlerdeki yük değerleri arasındaki farkın ise en az .10 olmasına dikkat edilmektedir. Çok faktörlü bir yapıda, birden çok faktörde yüksek yük değeri veren madde binişik bir madde olarak tanımlanır ve ölçekten çıkarılması düşünülebilir (Büyüköztürk, 2009). Bu doğrultuda, öncelikle faktör yük değeri düşük olan maddeler, daha sonra ise binişik maddeler sırasıyla ölçekten çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'ne ait açımlayıcı faktör analizi sonuçları Çizelge 1'de verilmiştir:

Çizelge 1

Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

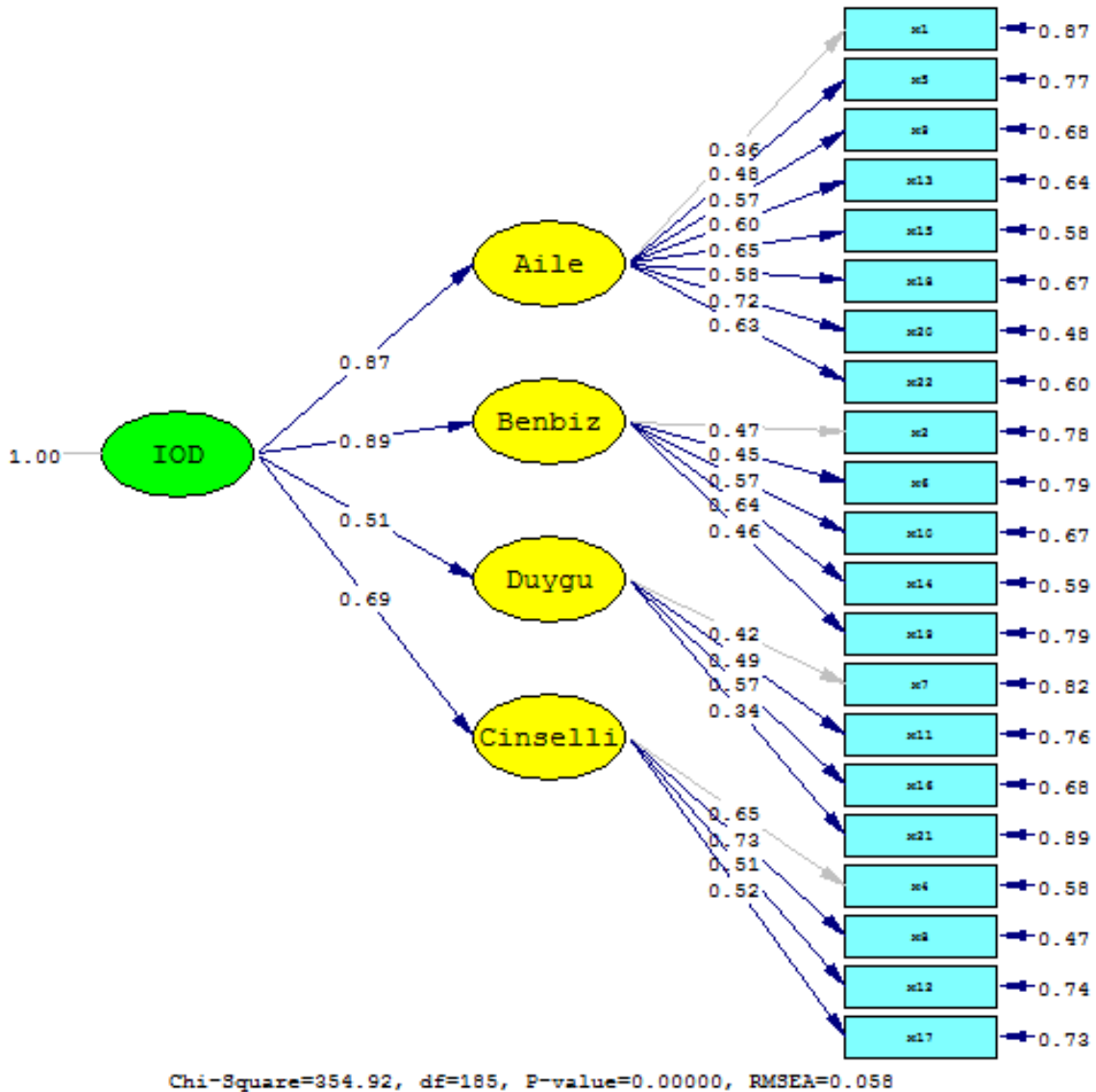
Döndürülmüş Faktörler için Yük Değerleri				
Madde no	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
m34	.749			
m23	.715			
m38	.708			
m21	.639			
m15	.631			
m29	.628			
m41	.565			
m9	.507			
m19		.726		
m31		.650		
m20		.637		
m2		.602		
m35		.547		
m24			.747	
m7			.679	
m13			.675	
m28			.597	
m25				.704
m44				.537
m37				.519
m16				.499
m10				.461

*.32'nin altındaki faktör yük değerleri tabloda gösterilmemiştir.

Analiz sonucunda ölçeğin 22 madde ve "Kök Aileye Bağımlılık (8 madde)", "Ben-Biz Dengesi (5 madde)", "Duygu Yönetimi (5 madde)" ve "Cinsel Hayat (4 madde)" olarak adlandırılan dört alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen ölçek formuna doğrulayıcı faktör analizi uygulamak üzere farklı bir gruptan tekrar veri toplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi uygulanmadan önce varsayımların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir. Veri setinin öncelikli olarak, doğrulayıcı faktör analizine uygun olup olmadığını anlamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testi yapılmıştır. KMO değerine bakıldığında bu değer .80 olduğu

ve dolayısıyla veri yapısının faktör analizi için iyi olduğunu görülmektedir. Bartlett Küresellik testi sonuçları incelendiğinde elde edilen ki-kare değerinin .01 düzeyinde manidar olduğu görülmektedir ($p = .000$, $p < 0.01$). Bu sonuç, verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğini ve dolayısıyla faktör analizinin bu varsayımının karşılandığı anlamına gelmektedir. Yine kayıp değerler, uç değerler ve çoklu bağlantı olup olmadığı incelenmiştir. Veri setinde %5'ten az kayıp değer olduğu için kayıp değer atama yöntemlerinden seri ortalaması kullanılmıştır. Uç değerlerin ve çoklu bağlantı sorununun olmadığı gözlenmiştir.

Araştırma kapsamında kullanılan Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin araştırma grubunda yer alan 275 üniversite öğrencisinden toplanan veriler üzerinden ikinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış ve modelin uyum iyiliği indeksleri incelenmiştir. Duygu Yönetimi alt boyutunda yer alan ve yapılan ikinci düzey DFA sonucunda hesaplanan faktör yük değeri manidar bulunmayan m3 maddesi ölçekten çıkarılarak analizler tekrarlanmıştır. Tekrarlanan analizler sonucunda elde edilen path diyagramı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği (21 Madde) İkinci Düzey DFA Path Diyagramı

Şekil 1'de verilen ikinci düzey DFA sonuçları incelendiğinde madde faktör yüklerinin Kök Aileye Bağımlılık alt boyutu için 0.36-0.72 arasında, Ben-Biz Dengesi alt boyutu için 0.45-0.64 arasında, Duygu Yönetimi alt boyutu için 0.34-0.57 arasında, Cinsel Hayat alt boyutu için 0.51-0.73 arasında değiştiği görülmektedir. Madde faktör yükleri için t değerleri incelendiğinde tüm t değerlerinin manidar olduğu görülmüştür. Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin alt

boyutları için regresyon katsayıları incelendiğinde Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin en önemli yordayıcısının Ben-Biz Dengesi ($r=.89$) alt boyutu olduğu bunu sırasıyla, Kök Aileye Bağımlılık ($r=.87$), Cinsel Hayat ($r=.69$) ve Duygu Yönetimi ($r=.51$) alt boyutlarının takip ettiği görülmektedir. Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin model uyum iyiliği indeksleri ise Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2

Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği Uyum İyiliği İndeksleri

Model	Ki-Kare	sd	Ki-Kare/sd	RMSEA	SRMR	NNFI	CFI	GFI
EİİÖ	354,92	185	1,92	0,058	0,058	0,93	0,94	0,89

Çizelge 2'de verilen uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde Ki-Kare/sd değerinin 3'ten küçük olması mükemmel uyuma işaret ederken, RMSEA ve SRMR değerinin 0,08'den küçük olması iyi uyuma, NNFI ve CFI değerlerinin 0,90'dan büyük olması iyi uyuma, GFI'nin 0,90'dan küçük olması zayıf uyuma karşılık geldiği görülmektedir (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Hu ve Bentler, 2009 ve Kline, 2005). Elde edilen bulgular modelin iyi uyum gösterdiğine ve yapı geçerliğinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca yapılan ikinci düzey DFA sonuçları ölçeğin Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin toplam puanının anlamlı olduğunu göstermektedir.

Ölçüt geçerliği analizi yapabilmek için, katılımcılara Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği ile birlikte İlişki İnançları Ölçeği (Gizir, 2012) uygulanmıştır. Ölçüt geçerliği analizi sonucunda Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile İlişki İnançları Ölçeği'nden alınan puanlar arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r=.40$) bulunmuştur.

3.2. EİİÖ'nün Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin alt boyutları ve toplamı için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3

EİİÖ Ölçek ve Alt Ölçekler Cronbach Alfa Katsayıları

Ölçek	Cronbach Alfa	Madde Sayısı
Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği	0.82	21
Alt Boyutlar		
Kök Aileye Bağımlılık	0.76	8
Ben-Biz Dengesi	0.62	5
Duygu Yönetimi	0.48	4
Cinsel Hayat	0.69	4

Çizelge 3'te verilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde EİİÖ'nün alt boyutları için iç tutarlılık katsayılarının 0.48-0.76 arasında değiştiği, ölçeğin tümü için hesaplanan iç tutarlılık katsayısının ise 0.82 olduğu görülmektedir. Elde edilen iç tutarlılık katsayıları dikkate alındığında güvenirliliğin Ben-Biz Dengesi, Duygu Yönetimi ve Cinsel Hayat alt boyutları için orta (Büyüköztürk, 2009), Kök Aileye Bağımlılık alt boyutu için yüksek olduğu söylenebilir. EİİÖ'nün tümü için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı ise ölçeğin güvenirliliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Güvenirlilik katsayısı hesaplanırken test uzunluğunun, başka bir ifade ile madde sayısının artması güvenirlilik katsayısı değerini arttırmaktadır (Crocker ve Algina, 2008). Alt boyutlar ile ölçeğin tümü karşılaştırıldığında, ölçeğin tümünün her bir alt boyuttaki madde sayısının yaklaşık 2,5-5 katı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, testin tümü için hesaplanan güvenirlilik katsayısının alt boyutlarda elde edilen değerlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, beliren yetişkinlerin evliliğe yönelik işlevsel olmayan bazı inançlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Çalışma sonunda ölçeğin 21 madde ve "Kök Aileye Bağımlılık (8 madde)", "Ben-Biz Dengesi (5 madde)", "Duygu Yönetimi (4 madde)" ve "Cinsel Hayat (4 madde)" olarak adlandırılan dört alt boyuttan oluştuğu

belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin her biri evliliğe ilişkin olumsuz inançları yansıtmaktadır. Bazı madde örnekleri şunlardır: “Ailem, eşim ile aldığımız kararlara müdahale etme hakkına sahiptir (Kök aileye bağımlılık)”, “Eşimin istekleri benim için makul olmasa bile yerine getirmeliyim (Ben biz dengesi)”, “Cinsel ilişkiye girmek istemesem de eşime hayır demem yanlıştır (Cinsel hayat)”, “Eşime karşı hissettiğim olumsuz duygularımı eşimle paylaşırsam onu üzerim. (Duygu yönetimi)”. Ölçeğin alt boyutları bağımsız olarak puanlanmamakta, ölçekten toplam puan elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan 105'tir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksekliği, bireyin evliliğe yönelik işlevsel olmayan inançlarının fazlalığını göstermektedir.

EİİÖ'nin geçerliğini test etmek amacıyla, yapı geçerliği ve ölçüt geçerliği kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçları, varyansın % 45.35'ini açıklayan dört alt boyut olduğunu ortaya koymuştur. Doğrulamalı faktör analizi sonuçları ise, modelin iyi uyum gösterdiğine işaret etmektedir. Ölçüt geçerliği analizi sonucunda Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile İlişki İnançları Ölçeği'nden alınan puanlar arasında orta düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki ($r = .40$) bulunmuştur. Güvenirlik çalışmaları sonuçlarına göre EİİÖ'nün alt boyutları için iç tutarlılık katsayılarının 0.48-0.76 arasında değiştiği, ölçeğin tümü için hesaplanan iç tutarlılık katsayısının ise 0.82 olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, araştırma kapsamında elde edilen veriler EİİÖ'nin beliren yetişkinlerin evliliğe yönelik işlevsel olmayan inançlarını belirlemek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğuna işaret etmektedir.

Eşler arasında ve evliliklerde yaşanan sıkıntıların en önemli sebeplerinden birinin işlevsel olmayan inançlar olduğu araştırma sonuçları ile desteklenmektedir. İşlevsel olmayan olumsuz inançların evlilik doyumu, evlilik kalitesi ve boşanma ile yüksek düzeyde ilişki verdiği görülmektedir (Baucom ve Epstein, 1990; Bayrami, Heshmati ve Karami 2011; Bradbury ve Fincham, 1990; Bradbury ve Fincham, 1992 ve Renshaw, Blais ve Smith, 2010). Romantik ilişkiler hakkındaki inançların, ciddi birliktelikler kurulmadan önce şekillendirilmiş olması olası görünmektedir (Willoughby, 2010). Dolayısıyla, genç ve bekar bireyleri hedef alan evliliğe yönelik eğitim faaliyetlerinin odak noktalarından biri de işlevsel olmayan inançlardır. Ayrıca, işlevsel olmayan ilişki inançlarının, etkisiz iletişim ile de ilişkili olduğu belirtilmektedir (Epstein, Pretzer ve Fleming, 1987; Emmelkamp, Krol, Sanderman ve Ruphan 1987, Gaelick, Bodenhausen ve Wyer, 1985; Roehling ve Robin, 1986).

Romantik bağlanmaya verilen önem, romantik ilişkilerde sağlanan doyumu genel yaşam doyumunun önemli bir yordayıcısı haline getirmektedir. Nitekim beliren yetişkinlik döneminin önemli bir bölümünü kapsayan üniversite yıllarında öğrencilerin, üniversite psikolojik danışma merkezlerine başvurma nedenleri arasında romantik ilişkilere bağlı sorunların önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir (Creasey, Kershaw ve Boston, 1999; Creasey ve Ladd, 2004; Doğan, 2012; Küçükarslan, 2011; Türküm, Kızıлтаş ve Sarıyer, 2004). Bu yıllarda bireye sunulan gelişimsel ve önleyici hizmetler kapsamında evliliğe yönelik işlevsel olmayan inançların belirlenmesinin ve yeniden yapılandırılmasının, ileri dönemlerde kurulacak romantik ilişkilerin niteliğini ve eş seçim sürecini büyük ölçüde etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 551 üniversite öğrencisinden elde edilen verilere dayanmaktadır. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak nitelendirilebilir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda üniversitede öğrenim görmeyen beliren yetişkinleri de kapsayacak daha büyük bir çalışma grubundan elde edilecek veriler EİİÖ'nin geçerlik ve güvenirliliğine yeni katkılar sunabilir. Genel olarak, EİİÖ'nin bekar bireylerin evlilik ilişkisi hakkındaki işlevsel olmayan inançlarını tanımlamada ve değerlendirmede kullanılabilecek yeterlikte psikometrik özelliklere sahip geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Akın, A., Demir, O., Kaymaz, B., Yalnız, A., Demirci, İ. ve Akın, U. (2013a). *Turkish version of the Relationship Involvement Scale*, Paper presented at the 13th European Conference on Personality, July 9-12, Stockholm, Sweden.
- Akın, A., Erguvan, F. M., Akça, M. Ş., Göymen, B. ve Akdeniz, C. (2013b). *Romantik İlişkilerde Mükemmelliyeçilik Ölçeği Türkçe Formu'nun geçerliği ve güvenirliliği*. 5. Ulusal Lisansüstü Sempozyumu, Mayıs 10-11, Sakarya, Türkiye.
- Amato, P. R. and Booth, A. (2001). The legacy of parents' marital discord: Consequences for children's marital quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, 627–638.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480.
- Arnett, J. J. (2001). Conceptions of the transition to adulthood: Perspectives from adolescence through midlife. *Journal of Adult Development*, 8(2), 133–143.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J. J. (2006). Emerging adulthood: Understanding the new way of coming of age. J. J. Arnett and J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (pp. 3–20). Washington: American Psychological Association Press.

- Arnett, J. J. (2007a). Socialization in emerging adulthood: From the family to the wider world, from socialization to self-socialization. J. E. Grusec and P. D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (pp. 208–231). New York: Guilford Press.
- Arnett, J. J. (2007b). Afterword: Aging out of care: Toward realizing the possibilities of emerging adulthood. *New Directions for Youth Development*, 113, 151-161.
- Arnett, J. J. (2013). *Adolescence and emerging adulthood: A cultural approach* (5th Ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Axinn, W. G. and Thornton, A. (1993). Mother, children, and cohabitation: The intergenerational effects of attitudes and behavior. *American Sociological Review*, 58, 233–246.
- Baucom, D. H. and Epstein, N. (1990). *Cognitive-behavioral marital therapy*. New York: Brunner/Mazel.
- Baucom, D. H., Epstein, N., Sayers, S., and Sher, T. G. (1989). The role of cognitions in marital relationships: Definitional, methodological, and conceptual issues. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57, 31-38.
- Baucom, D. H., Sayers, S., and Sher, T. G. (1990). Supplementing behavioral marital therapy with cognitive restructuring and emotional expressiveness training: An outcome investigation. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58(5), 636-645.
- Bayrami, M., Heshmati, R. and Karami, R. (2011). Anxiety: Trait/state, sensation seeking and marital satisfaction in married women. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 765-770.
- Beck, A. T. (1988). *Love is never enough*. New York: Harper and Row.
- Beck, J. (2001). *Bilişsel terapi temel ilkeler ve ötesi*, (Çev. N. H. Şahin). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Bilge, F. ve Arslan, A. (2001). Yetişkinlerin akılcı olmayan düşüncelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(16), 23-31.
- Bradbury, T. N. (1998). Introduction: The developmental course of marital dysfunction. T. N. Bradbury (Ed.), *The developmental course of marital dysfunction* (pp. 1–8). New York: Cambridge University Press.
- Bradbury, T. N. and Fincham, F. D. (1992). Attributions and behavior in marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 613-628.
- Bradbury, T. N. and Fincham, F. D. (1993). Assessing dysfunctional cognition in marriage: A reconsideration of the Relationship Belief Inventory. *Psychological Assessment*, 5, 92–101.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D. and Beach, S. R. H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 964–980.
- Bryant, C. M. and Conger, R. D. (2002). An intergenerational model of romantic relationship development. A. L. Vangelisti, H. T. Reis and M. A. Fitzpatrick (Eds.), *Stability and change in relationships* (pp. 57–82). New York: Cambridge University Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükşahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.
- Christian, J. L., O'Leary, K. D. and Vivian, D. (1994). Depressive symptomatology in maritally discordant women and men: The role of individual and relationship variables. *Journal of Family Psychology*, 8(1), 32-42.
- Collins, W. A. and van Dulmen, M. (2006). Friendships and romance in emerging adulthood: Assessing distinctiveness in close relationships. J. J. Arnett and J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (pp. 219–234). Washington: American Psychological Association.
- Conger, R. D., Cui, M., Bryant, C. M. and Elder, G. H. (2001). Competence in early adult romantic relationships: A developmental perspective on family influences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 224–237.
- Creasey, G. and Ladd, A. (2004). Negative mood regulation expectancies and conflict behaviors in late adolescent college student romantic relationships: The moderating role of generalized attachment representations. *Journal of Research on Adolescence*, 14(2), 235–255.
- Creasey, G., Kershaw, K. and Boston, A., (1999). Conflict management with friends and romantic partners: The role of attachment and negative mood regulation expectancies. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 523–543.
- Crocker, L. and Algina, J. (2008). *Introduction to classical and modern test theory*. Ohio: Cengage learning.
- Cross, S. E., Bacon, P. L. and Morris, M. L. (2000). The relational-interdependent self construal and relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 791-808.
- Cui, M., Wickrama, K. A. S., Lorenz, F. O. and Conger, R. D. (2012). Romantic relationships in emerging adulthood. F. D. Fincham and M. Cui (Eds.), *Linking Parental Divorce and Marital Discord to the Timing of Emerging Adults' Marriage and Cohabitation* (pp.123-141). Cambridge: Cambridge University Press.
- Çelik, E. (2012). *Sexual self-confidence: The study of scale development, reliability and validity*. IV. Uluslararası Eğitim Araştırmaları'nda sunulan bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*. Ankara: Pegem A Yayınları.

- Davila, J. (2012). Romantic relationships in emerging adulthood. F. D. Fincham and M. Cui (Eds.), *Romantic Relationships and Mental Health in Emerging Adulthood* (pp. 275-293). New York: Cambridge University Press.
- Di-Guiseppa, R. and Zee, C. (1986). A rational-emotive theory of marital dysfunction and marital therapy. *Journal of Rational-Emotive Therapy*, 4, 22-37.
- Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14 (28), 11-21.
- Doğan, T. (2012). A long-term study of the counseling needs of Turkish university students. *Journal of Counseling and Development*, 90, 91-96.
- Dryden, W. (1981). The relationships of depressed persons. S. Duck and R. Gilmour (Eds.), *Personal relationships 3: Personal relationships in disorder* (pp. 127-160). New York: Academic Press.
- Eidelson, R. J. and Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50(5), 715-720.
- Ellis, A. (1962). *Reason and emotion in psychotherapy*. New York: Lyle Stuart.
- Emmelkamp, P.M.G., Krol, B., Sanderman, R. and Ruphan, M. (1987). The assessment of relationship beliefs in a marital context. *Personality and Individual Differences*, 8, 775-780.
- Epstein, N. (1982). Cognitive therapy with couples. *American Journal of Family Therapy*, 10(1), 5-16.
- Epstein, N., Pretzer, J.L., and Fleming, B. (1987). The role of cognitive appraisal in self-reports of marital communication. *Behavior Therapy*, 78, 51-69.
- Erber, R. ve Erber, M. W. (2001). *Intimate relationships: Issues, theories, and research*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Erikson, E. (1968). *Youth: Identity and crisis*. New York, NY: WW.
- Fincham, F. (1985). Attribution processes in distressed and nondistressed couples: II. Responsibility for marital problems. *Journal of Abnormal Psychology*, 94, 183-190.
- Fincham, F. D. and Cui, M. (2010). Emerging adulthood and romantic relationships: An introduction. F. D. Fincham and M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 3-12). New York: Cambridge University Press.
- Fincham, F. D., Bradbury, T. N. and Beach, S. R. H. (1990). To arrive where we began: A reappraisal of cognition in marriage and in marital therapy. *Journal of Family Psychology*, 4(2), 167-184.
- Fincham, F. D., Stanley, S. M. and Rhoades, G. K. (2012). Relationship education in emerging adulthood: Problems and prospects. F. D. Fincham and M. Cui (Eds.), *Romantic relationships in emerging adulthood* (pp. 293- 316). New York: Cambridge University Press
- Flett, G.L., Hewitt, P.L., Shapiro, B. and Rayman, J. (2001). Perfectionism, beliefs, and adjustment in dating relationships. *Current Psychology*, 20(4), 289-311.
- Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science*, 11(5), 177-180.
- Gable, R. K. (1986). *Instrument development in the affective domain*. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- Gable, S. L., Reis, H. T., Impett, E. A. and Asher, E. R. (2004). What do you do when things go right? The intrapersonal and interpersonal benefits of sharing of positive events. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 228-245.
- Gaelick, L., Bodenhausen, G.V. and Wyer, R.S. (1985). Emotional communication in relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 1246-1265.
- Gizir, C. A. (2012). İlişki İnançları Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 37-45.
- Gizir, C. A. (2013). Üniversite öğrencilerinin ilişki inançlarının cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 372-383.
- Grieger, R. (1986). The role and treatment of irresponsibility in dysfunctional relationships. *Journal of Rational-Emotive Therapy*, 4, 50-67.
- Guarnieri, S., Smorti, M. and Tani, F. (2015). Attachment relationships and life satisfaction during emerging adulthood. *Soc Indic Res*, 121, 833-847.
- Güneri, O., Sümer, Z. ve Yıldırım, A. (1999). Sources of self-identity among Turkish adolescents. *Adolescence*, 34(135), 535-546.
- Hooper, D., Coughlan, J. and Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hu, L. and Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- İmamoğlu, E. O. (2003). Individuation and relatedness: not opposing but distinct complementary. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 129, 367-402.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (1997). Individualism and collectivism. J. W. Berry; M. H. Segall and Ç. Kağıtçıbaşı (Eds.), *Handbook of cross-cultural psychology* (pp. 1-49). Boston: Allyn and Bacon.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). The autonomous-relational self: A new synthesis. *Eur Psychol*, 1, 180-186.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). *Kültürel psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Cultural psychology*. İstanbul: Evrim Publication.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 403-422.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel Psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kalkan, M. (2006). İlişkilerde İnanç Envanterinin (İİE) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 45-54.
- Karahan, T. F. (2009). The effects of a couple communication program on the conflict resolution skills and active conflict tendencies of Turkish couples. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 35(3), 220-229.
- Karney, E. R. and Bradbury, T. N. (1995). Longitudinal research on marriage. *Psychological Bulletin*, 118, 3-34.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Küçükarslan, M. (2011). *Mersin Üniversitesi öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik inançlarının cinsiyet, sınıf ve romantik ilişki yaşama durumu değişkenlerine göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Küçükarslan, M. ve Gizir, C. A. (2013). Romantik İnançlar Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 461-469.
- Larson, R.W., Clore, G. L. and Wood, G. A. (1999). The emotions of romantic relationships: Do they wreak havoc on adolescents?. W. Furman, B. Brown and C. Feiring (Eds.). *The development of romantic relationships in adolescence* (pp. 19-49). Cambridge: Cambridge University Press.
- Lewandowski, G.W. and Bizzoco, N. M. (2007). Addition through subtraction: Growth following the dissolution of a low quality relationship. *Journal of Positive Psychology*, 2, 40-54.
- Markus, H. R. and Kitayama, S. (1991). Culture and self implications for cognition, emotion and motivation. *Psychological Review*, 98 (2): 224-253.
- McCormick, C. M., Kuo, S. I. C. and Masten, A. S. (2011). Developmental tasks across the lifespan. K. L. Fingerman, C. A. Berg, J. Smith, and T. C. Antonucci (Eds.), *Handbook of lifespan development* (pp. 117-140). New York, NY: Springer.
- Möller, A. T., Rabe, H. M. and Nortje, C. (2001). Dysfunctional beliefs and marital conflict in distressed and nondistressed married individuals. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 19(4), 259-270.
- Renshaw, K. D., Blais, R. K. and Smith, T. W. (2010). Components of negative affectivity and marital satisfaction: The importance of actor and partner anger. *Journal of Research in Personality*, 44, 328-334.
- Möller, A.T., and van der Merwe, J.D. (1997). Irrational beliefs, interpersonal perception and marital adjustment. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavioral Therapy*, 15, 260-279
- Özabacı, N. (2004).. Evlilik öncesi ilişkiler. H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu* (ss. 39-53). İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Özdemir, Y. ve Çok, F. (2011). Ailede Özerk-İlişkisel Benlik Ölçekleri'nin lise öğrencileri için uyarlanması ve psikometrik özellikleri. *İlköğretim Online*, 10(1), 121-132.
- Park, S. S. and Rosén, L. A. (2013). The Marital Scales: Measurement of intent, attitudes and aspects regarding marital relationships. *Journal of Divorce and Remarriage*, 54(4), 295-312.
- Raley, R. K. and Bumpass, L. (2003). The topography of the divorce plateau: Levels and trends in union stability in the United States after 1980. *Demographic Research*, 8, 245-260.
- Renshaw, K. D., Blais, R. K. and Smith, T. W. (2010). Components of negative affectivity and marital satisfaction: The importance of actor and partner anger. *Journal of Research in Personality*, 44, 328-334.
- Rimes, K. A and Chalder, T. (2010). The Beliefs of Emotions Scale: Validity, reliability and sensitivity to change. *Journal of Psychosomatic Research*, 68, 285-292.
- Rodrigues, A. E., Hall, J. H. and Fincham, F. D. (2006). What predicts divorce and relationship dissolution? M. A. Fine and J. H. Harvey (Eds.). *Handbook of divorce and relationship dissolution* (pp. 85-112). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Roehling, W. and Robin, A.L. (1986). Development and validation of the Family Beliefs Inventory: A measure of unrealistic beliefs among parents and adolescents. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54, 693-697.
- Sharp, E. A. and Ganong, L. H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Family Relations*, 49, 71-76.
- Solomon, D. H. and Knobloch, L. K. (2004). A model of relational turbulence: The role of intimacy, relational uncertainty, and interference from partners in appraisals of irritations. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21, 795-816.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.

- Sternberg, R. J. (1987). Liking versus loving: A comparative evaluation of theories. *Psychological Bulletin*, 102, 331–345.
- Sternberg, R. J. (1988). *The triarchic mind: A new theory of human intelligence*. New York: Viking Penguin.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder: Westview Press.
- Türkçapar, H. (2012). *Bilişsel terapi, temel ilkeler ve uygulama*. Ankara: HYB Basım Yayın.
- Türküm, S. (2003). Akılcı Olmayan Ölçeğinin geliştirilmesi ve kısaltma çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(19), 41-47
- Türküm, S. A., Kızıltaş, A. ve Sarıyer, A. (2004). Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'nin hedef kitlesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 15-29.
- van Acker, L. (2003). Administering romance: Government policies concerning premarriage education programs. *Australian Journal of Public Administration*, 62(1), 15–23.
- Wasti, S. A. ve Erdil, S. E. (2007). Bireycilik ve toplulukçuluk değerlerinin ölçülmesi: Benlik Kurgusu ve INDCOL ölçeklerinin Türkçe geçerlemesi, *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7(1-2), 39-66.
- Whatley, M., Little, G. M. and Knox, D. (2006). A scale to measure college student relationship involvement. *College Student Journal*, 40(1), 55-62.
- Willoughby, B. (2010). Marital attitude trajectories across adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 1305–1317.
- Woodward, A. J., Carless, S. A. and Findlay, B. M. (2001). A psychometric evaluation of the Irrational Beliefs Inventory in a marital context. *Australian Psychologist*, 36, 255-261.